

Uudenmaan liitto
Nylands förbund

Uudenmaan liiton lakisääteiset tehtävät

maakuntahallitus 27.10.2025

Aluekehittämisen lakisääteiset tehtävät

- Laki alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta (756/2021, ns. toimeenpanolaki)
- Laki alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta (757/2021, ns. rahoituslaki)
- Muut lainsäädännön nojalla liitolle kuuluvat tehtävät.

Maakunnan liiton tehtävät toimeenpanolaissa ja rahoituslaissa:

17 § Maakunnan liitto vastaa aluekehittämisen strategisesta kokonaisuudesta ja siinä tehtävässä:

- 1) valmistelee ja toimeenpanee maakunnan pitkän aikavälin strategian;
- 2) edistää alueensa elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ja alueen älykästä erikoistumista;
- 3) hoitaa sille rahoituslaissa säädetyt tehtävät;
- 4) edistää saavutettavuutta sekä vastaa maakunnan liikennejärjestelmäsuunnittelun yhteistyön johtamisesta ja suunnitelman yhteensovittamisesta maakunnan muiden suunnitelmien ja valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman kanssa muualla kuin Helsingin seudulla;
- 5) edistää luonnonvarojen kestäväää käyttöä ja ilmastonmuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista ja laadukkaan elinympäristön tilaa koskevan suunnittelun yhteistyötä sekä vastaa suunnittelun yhteensovittamisesta maakunnan muun suunnittelun kanssa;
- 6) edistää kuntien välistä, kuntien ja maakunnan välistä sekä maakuntien välistä yhteistyötä sekä maakunnan kansallisia ja kansainvälisiä yhteyksiä;
- 7) seurata ja ennakoida aluekehitystä sekä toimintaympäristön ja osaamistarpeiden muutoksia;
- 8) edistää kulttuuria osana maakunnallista strategiatyötä, saamelaisten kotiseutualueella heidän oikeuttaan omaan kieleensä ja kulttuuriinsa sekä maakunnallista identiteettiä ja asukkaiden osallistumista maakunnan kehittämiseen;
- 9) edistää julkisen hallinnon yhteispalveluista annetussa laissa (223/2007) tarkoitettua yhteispalvelua alueellaan;
- 10) hoitaa muut sille erikseen säädetyt ja jäsenkuntien sille osoittamat tehtävät.

Lakisääteiset tehtävät 1/4

1) valmistelee ja toimeenpanee maakunnan pitkän aikavälin strategian;

- Strategisella suunnittelulla tarkoitetaan aluekehittämisen kokonaisuutta, jonka prosessista ja yhteistyön koordinoinnista maakunnan liitto vastaa. Uudenmaan liitto valmistelee valtuustokausittain maakuntaohjelman (Uusima-ohjelma), jolla tarkennetaan maakunnan aluekehittämiseen liittyviä tavoitteita ja niiden toimeenpanoa. Maakuntaohjelmassa otetaan huomioon valtioneuvoston aluekehittämispäätöksen painopisteet. Maakunnan alueella toimivien viranomaisten tulee ottaa toiminnassaan huomioon maakuntaohjelma ja edistää sen toteuttamista. Viranomaisten on myös muutoin arvioitava toimenpiteidensä vaikutuksia alueen kehitykseen. Maakuntaohjelmaan sisältyy tai sen yhteydessä laaditaan maakunnan älykkään erikoistumisen strategia. Seuraava maakuntaohjelma valmistellaan vuosille 2026-2029.

2) edistää alueensa elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ja alueen älykästä erikoistumista;

- Maakunnan liiton toimet, joilla parannetaan yritystoiminnan edellytyksiä vastata toimintaympäristön muutoksiin sekä vahvistetaan yritysten kilpailukykyä, uusiutumista ja kasvua. Kehittämisessä otetaan huomioon kunkin alueen luontaisesti vahvat toimialat ja kohdennetaan toimia niiden vahvistamiseen ja uusiutumiseen, mutta myös uusien toimialojen luomiseen. Liiton tehtävänä on edistää myös alueensa älykästä erikoistumista. Älykkään erikoistumisen strategiat valmistellaan maakunnan liiton johdolla yhteistyössä ELY-keskusten ja muiden aluekehittämisen toimijoiden kanssa.

Lakisääteiset tehtävät 2/4

3) hoitaa sille rahoituslaissa säädetty tehtävät;

- Työ- ja elinkeinoministeriön ja maakuntien liittojen kansallisista alueiden kehittämisen varoista myönnettävät tuet,
- Maakuntien liittojen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja Ruokaviraston EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman varoista myönnettävät tuet (viiden maakunnan koordinaatio) ja
- Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien mukainen kansallinen vastinrahoitus ja valvontatehtävät.

4) edistää saavutettavuutta sekä vastaa maakunnan liikennejärjestelmäsuunnittelun yhteistyön johtamisesta ja suunnitelman yhteensovittamisesta maakunnan muiden suunnitelmien ja valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman kanssa muualla kuin Helsingin seudulla;

- Kts. Aluesuunnittelun tehtävät

5) edistää luonnonvarojen kestäväää käyttöä ja ilmastonmuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista ja laadukkaan elinympäristön tilaa koskevan suunnittelun yhteistyötä sekä vastaa suunnittelun yhteensovittamisesta maakunnan muun suunnittelun kanssa;

Käytännössä maakunnan liitot laativat eri tahojen kanssa yhdessä esimerkiksi vapaaehtoisia maakunnan energia- ja ilmastostrategioita tai -selvityksiä, joilla edistetään kestävä ja hiilineutraalin kehityksen tavoitteita. Tehtävä liittyy myös maakunnan liiton maankäytön tehtävän hoitamiseen. Uudenmaan liitto on laatinut Hiilineutraali Uusimaa 2030 – tiekartan sekä laatii parhaillaan Uudenmaan sopeutumissuunnitelmaa.

Lakisääteiset tehtävät 3/4

6) edistää kuntien välistä, kuntien ja maakunnan välistä sekä maakuntien välistä yhteistyötä sekä maakunnan kansallisia ja kansainvälisiä yhteyksiä;

Tehtävänä on maakunnan yleisen kehittämisen edistäminen ja edunvalvonta. Maakunnan liitto toteuttaa edunvalvontaa yhteistyössä kansanedustajien, euroedustajien, puolueiden piirijärjestöjen, elinkeinoelämän organisaatioiden ja kuntien sekä kuntayhtymien ja muiden tarpeellisten tahojen kanssa.

- Liiton edunvalvonnan linjaukset sekä liiton kv-toiminnan linjaukset
- Uudenmaan kansanedustajien neuvottelukunta (KENK) ja Uudenmaan kuntajohtajakokous
- Mm. maakuntajohtajakokoukset, Etelä-Suomen maakuntajohtajat, maakuntien aluekehitysjohtajien, aluesuunnittelujohtajien ja hallintojohtajien kokoukset
- Uudenmaan asiantuntijatyöryhmät - matkailun-, kulttuurin- sekä elinkeino- ja innovaatioasiantuntijaryhmät
- Kansainväliset verkostot – mm. CPMR, BSSSC, POLIS, ESRA, Scandria Alliance, EMA, Pohjoismainen saaristoyhteistyö
- EU-edunvalvonta
- Kahdenvälinen kv-yhteistyö – erityisesti Tallinna ja Tukholma

Lakisääteiset tehtävät 4/4

7) seurata ja ennakoida aluekehitystä sekä toimintaympäristön ja osaamistarpeiden muutoksia;

- Maakunnan liitto tuottaa ja ylläpitää aluekehityksen tilannekuvaa maakunnan ja sen osien aluekehityksen ilmiöistä ja kehityksestä. Käytännössä liitto kerää, analysoi ja välittää ajantasaista tietoa maakunnan toimintaympäristöstä ja kehityksestä sekä ennakoi muutoksia, mukaan lukien maakunnan pitkän aikavälin osaamistarpeiden ennakointi.
- Uudenmaan tilannekuva vuosittain Aluekehittämiskeskusteluja varten
- Alue- ja kuntatalouden tilastot, kartat ja paikkatieto
- Ylläpitää Ennakointikamaria yhdessä Helsingin Seudun kauppakamarin kanssa.

8) edistää kulttuuria osana maakunnallista strategiatyötä, saamelaisten kotiseutualueella heidän oikeuttaan omaan kieleensä ja kulttuuriinsa sekä maakunnallista identiteettiä ja asukkaiden osallistumista maakunnan kehittämiseen;

- Maakunnan liitto vastaa kulttuuria koskevien suunnitelmien ja kehittämistoimenpiteiden yhteensovittamisesta. Kulttuuritehtävän toteutus Uudenmaan liitossa (MHS 19.8.2024).

9) edistää julkisen hallinnon yhteispalveluista annetussa laissa (223/2007) tarkoitettua yhteispalvelua alueellaan

10) hoitaa muut sille erikseen säädetyt ja jäsenkuntien sille osoittamat tehtävät.

- Mm. Helsinki EU Office, perustuu sopimukseen (siirtosopimus Helsingin kaupungilta 2015), ei lakisääteinen tehtävä

Lisäksi:

- 1) Toimeenpanolain 15 § **Alueiden uudistumisen neuvottelukunta (AUNE).** Työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä toimii alueiden uudistumisen neuvottelukunta, jossa liitolla edustus.
- 2) Toimeenpanolain 19 § **Maakunnan yhteistyöryhmä MYR.** MYR toimii yleisasetuksen 8 artiklassa tarkoitettuna kumppanuuselimenä EU:n alue- ja rakennepoliitikan ohjelman osalta. Maakunnan liiton hallitus asettaa maakunnan yhteistyöryhmän, nimittää sen puheenjohtajan ja vahvistaa sen työjärjestyksen.
- 3) Toimeenpanolain 27 § **Alueiden kehittämisen keskustelut.** Valtioneuvoston ja alueita edustavien tahojen on keskusteltava säännöllisesti alueiden kehittämisen tavoitteista ja niiden toimeenpanosta. Keskustelut perustuvat aluekehittämispäätökseen, maakuntaohjelmiin ja aluekehityksen tilannekuvaan. Keskusteluja koordinoi työ- ja elinkeinoministeriö. Alueilla keskusteluihin valmistautumisesta vastaavat maakuntien liitot.
- 4) Toimeenpanolain 29 § **Euroopan unionin kumppanuussopimuksen ja alue- ja rakennepoliitikan ohjelman valmistelu ja toimeenpano.** Maakuntien liitot vastaavat Euroopan unionin alue- ja rakennepoliitikan ohjelman alueellisesta valmistelusta ja alueellisten rahoitussuunnitelmien valmistelusta.
- 5) Toimeenpanolain 30 § **Kestävä kaupunkikehittäminen.** EAKR-asetuksen 11 artiklassa tarkoitettua kestävästä kaupunkikehittämisestä tukevien yhdennettyjen toimenpiteiden toteuttamiseksi tehtävän suunnitelman ja sille Euroopan aluekehitysrahastosta myönnettävän rahoituskehityksen hyväksyy työ- ja elinkeinoministeriö. Suunnitelman toimeenpanemiseksi sitä toteuttavat kaupungit asettavat johtoryhmän.

Alueidenkäytön lakisääteiset tehtävät

- Maakuntakaavoitus ja merialuesuunnittelu (alueidenkäyttölaki)
- Liikennejärjestelmäsuunnittelu ja edunvalvonta (Laki alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta)
- Muun lainsäädännön nojalla liitolle kuuluvat alueidenkäytön tehtävät

Alueidenkäyttölaki

- 19 § "Maakunnan liiton tehtävänä on maakunnan suunnittelu sekä merialuesuunnittelu."
 - 26 § ote "Maakuntakaavan laatimisesta ja muusta maakunnan suunnittelusta huolehtii kuntayhtymä (maakunnan liitto), jossa alueen kuntien on oltava jäseninä."
 - 27 § "Maakunnan liiton tulee huolehtia tarpeellisesta maakuntakaavan laatimisesta, kaavan pitämisestä ajan tasalla ja sen kehittämisestä."
 - Hyväksytty maakuntakaava on oikeusvaikutteinen asiakirja.
 - Luku 8 a Merialuesuunnittelu 67 a § ote "Merialuesuunnitelman laatimisesta ja hyväksymisestä vastaavat ne maakuntien liitot, joiden alueeseen kuuluu aluevesiä."
 - Merialuesuunnitelmalla ei ole oikeusvaikutuksia.
- ❖ *Laki on uudistumassa, mutta HE sisältää edelleen sekä maakuntakaavoituksen että merialuesuunnitelman.*

Liikennejärjestelmäsuunnittelu

- Laki alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta (756/2021)
 - 17 § "Maakunnan liitto edistää saavutettavuutta sekä vastaa maakunnan liikennejärjestelmäsuunnittelun yhteistyön johtamisesta ja suunnitelman yhteensovittamisesta maakunnan muiden suunnitelmien ja valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman kanssa muualla kuin Helsingin seudulla."
- Lisäksi esimerkiksi liikennehankkeiden yleissuunnitelmilta edellytetään oikeusvaikutteisen maakuntakaavan (tai yleiskaavan) mukaisuutta (mm. ratalaki).

Muun lainsäädännön mukaisia aluesuunnittelun tehtäviä

- Ampumaratalaki
 - 12 § ote "Maakunnan liiton tulee laatia ja pitää ajan tasalla kehittämissuunnitelmaa, jossa esitetään arvio maakunnallisten ampumaurheilukeskusten sekä muiden ampumaratojen riittävästä määrästä ja niiden sijoitustarpeesta maakunnassa."
- Laki tulvariskien hallinnasta
 - 5 § ote "Kunta, maakunnan liitto ja alueen pelastustoimi osallistuvat vesistöalueen ja merenrannikon tulvariskien hallinnan suunnitteluun siten kuin tässä laissa säädetään."
 - 15 § ote " Maa- ja metsätalousministeriö asettaa tulvaryhmän asianomaisen maakunnan liiton ehdotuksesta."

Muun lainsäädännön mukaisia Aluesuunnittelun tehtäviä

- YVA-laki (ympäristövaikutusten arviointi), lausunnot ja muu viranomaisyhteistyö
 - 6 § Viranomaisten yhteistyö: Valtion ja kuntien viranomaisten sekä maakunnan liiton on oltava keskenään yhteistyössä ympäristövaikutusten arviointimenettelyn toteuttamiseksi ja sovittamiseksi hanketta koskevien muiden lakien mukaisiin menettelyihin.

